

معرفی اثر پر ارزش "فلسفه تاریخ و سیری گذرا بر تمدن بشری

کمال مسرت است که روشنفکران و تحصیل یافته گان افغانستان که از "بدحادثه" مجبور به ترک کشور گردیده اند؛ در جلای وطن، قلم را "پل وصل" با "اصل" ساخته و دانش و تجارب خویش را با نسل جوان شریک می نمایند.

درین کسوف تاریخ و در احوال ناهنجار که هست و بود تاریخی و فرهنگی افغانستان به نابودی کشانیده شده است؛ عطف توجه و پرداختن به تاریخ، کار ارزشمند روشنگرانه پنداشته می شود؛ تا نسل جوان آگاه باشند که خم و پیچ ها و شکست ها "پایان" تاریخ نمی باشد.

همانطوری که نه آموختن از تاریخ یکی از دلایل شکست ها است؛ درک تاریخی و کسب تجارب آن می تواند یکی از عوامل به پا ایستادن مجدد ملت ها نیز باشد.

تاریخ یکی از مهم ترین عرصه های دانش بشری است که تمام ابعاد زندگی، جغرافیه، سیاست و اقتصاد به درک تاریخی و تاریخ هرکدام ارتباط دارد. کسی که تاریخ می خواند، با گذشتگان و نسل های پیشین در واقع هم روزگار می گردد؛ معرفت شناسی و انسان شناسی می آموزد؛ لذت می برد و با عبرت سرای تاریخ آشنا می گردد. تاریخ نه تنها مربوط به مطالعه گذشته است؛ بلکه برای تغییر و تأثیر در حال و آینده نیز حایز اهمیت می باشد.

برای توضیح بهتر موضوع، دیدگاه استاد زرین کوب فقید را از کتاب شان «تاریخ ایران بعد از اسلام» مرور می نمایم:

«تاریخ نه آینه عبرت است؛ نه کارنامه جهل و خیانت. تاریخ راستین، سرگذشت زندگی انسان هاست که زندگی کرده اند و حتی در راه آن مرده اند. اما آنچه برای مورخ اهمیت دارد آن نیست که این انسان ها چگونه مرده اند؟

موضوع اصلی آن است که آن‌ها چگونه زیسته اند؟ کسی که تاریخ را چنان که هست می‌نگرد به کمک آن می‌تواند فاصله زمان را در هم نوردد و زندگی کنونی خویش را در زندگی انسان‌های گذشته و دنباله آن مشاهده کند. لیکن این فایده وقتی حاصل تواند شد که تاریخ تنها سرگذشت فرمانروایان و نام آوران نباشد؛ سرگذشت همه مردم و داستان زندگی تمام طبقات باشد.»

تاریخ نگاری به عنوان یکی از ابعاد و مظاهر فرهنگ و تمدن حائز اهمیت بسیار است. اهمیت مطالعه سیر تاریخ نگاری یعنی شناخت زمینه‌ها، انگیزه‌ها، انواع شیوه‌های تاریخ نگاری، آثار و منابع تاریخی، مورخان و علاقمندان به تاریخ را قادر می‌سازد تا به درک دقیق‌تری از تاریخ دست یابند و با اطمینان بیشتر به نقد و سنجش اخبار و منابع تاریخی بپردازند.

بحث تاریخ نویسی اعم از تاریخ طبیعی، انسانی و تاریخ جامعه بشری سر نخ دراز دارد و با هردودت (۴۲۵ ق م) که از او بحیث «پدر تاریخ نگاری» یاد می‌شود و یونان باستان پیوند می‌خورد. تاریخ نگاری و پرداختن به تاریخ چه بشکل انتزاعی و ثبت رخداد‌های گذشته و یا به شیوه پژوهش، تحقیق و تدقیق آن موضوع علم تاریخ است که عرصه‌های مختلف زندگی بشر از فرهنگ، اقتصاد، جامعه، مردم، تمدن، مدنیت، دولت‌ها، نظام‌ها (تاریخ سیاسی) را از مراحل اولی و تا امروز را احتوا می‌نماید.

فلسفه تاریخ که گذشته را با دید فلسفی بررسی می‌نماید؛ عرصه دیگر پرداختن به تاریخ است که رشته آن به ابن خلدون می‌رسد.

درک مادی تاریخ و درک تاریخ اجتماع و جامعه بشری بر مبنای مادی (ماتریالیسم تاریخی) در ادوار مختلف تاریخی، شیوه مارکسیستی پرداختن به مسایل تاریخی است.

بیهقی مؤلف کتاب معروف تاریخ مسعودی (در مورد غزنویان) پدر تاریخ نگاری مستند قدیم ما محسوب می‌گردد که بقول خودش رسالت مورخ را

چنین بیان می‌دارد:

«داد تاریخ» را می‌«ستانند» و ناگفته تاریخ را بازنویسی نماید.»

"فلسفه تاریخ و سیر گذرا بر تمدن بشری" حاصل تحقیق و نگارش، فرهنگی و پژوهشگر گران ارج است که در رشته تاریخ تحصیلات عالی دارد و با شناخت همه‌جانبه از چگونگی تاریخ نگاری و اهمیت این علم در شناخت تاریخ واقعی بشر دارد.

پژوهشگر ارجمند جناب محمدالله وطندوست سعی نموده است؛ با تدوین این اثر، زمینه شناخت گسترده از تاریخ را به خواننده در عرصه‌های مختلف تاریخ بشر و جامعه بشری ارائه نماید.

از دید مؤلف گرامی این اثر، مطالعه تاریخ در واقع «مبارزه با فراموشی» کیستی بشر "است" و کار تاریخ مطالعه تمدن‌های بشری است. "تمدنی" که "میراث مشترک" ابنای بشر است.

سیر تکامل انسان تا چهل هزار سال قبل و مرور دوره‌های مختلف از آتش تا سنگ و صیقل آن و پیدایش تمدن، در ادوار مختلف سیرزندگی بشر نخستین ریشه‌های بینش‌های دینی، شکل‌گیری مفهوم خدایان، یزدان پرستی در دوازده هزار سال قبل و در سه هزار سال قبل و خدای واحد و پیدایش ادیان ابراهیمی در مصر قدیم و بابل را بررسی نموده است.

مراحل شکل‌گیری تمدن‌ها سومری، آشوری، بابلی، فنیقی، مادها، گندهارا، هند قدیم، چین، یونان باستان و روم، عصر تاریک اروپا و تفتیش عقاید و همچنان رنسانس مورد مطالعه قرار گرفته است و معلومات جالب در مورد سابقه مردمان سکندیناوی، کشورهای اروپایی و موارد ارزشمند در رابطه به پیدایش بینش‌های زردتشت و دین بودایی در کتاب وجود دارد.

آشنایی با تاریخ قدیم کشور ما، غوری‌ها، غزنویان... نیز شامل مسایل دلچسپ این اثر ارزشمند می‌باشد.

با مطالعه این اثر، خواننده تصور عام و همجانبه از تاریخ بشر و چگونگی انکشاف جوامع بشری و ایجاد تمدن‌ها در ادوار مختلف تاریخی را کسب می‌نماید که بویژه برای نسل جوان و در احوال جاری پراهمیت می‌باشد.

نشر این کتاب ارزشمند را به دوست گران ارج و نویسنده ورجاوند جناب وطن‌دوست گرامی از خادمان صادق وطن و مبارزان و روشنگران متعهد که سال‌های طولانی و متوالی بخاطر وطن و مردم قلم و قدم زده است؛ موفقیت‌های مزید آرزو می‌برم و صریح قلم‌شانرا رساتر می‌خواهم.

با حرمت